

УДК 378.661(477.53)

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ВДНЗ УКРАЇНИ “УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ” ЗА УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ВИЩУ ОСВІТУ”

В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, С. М. Білаш, Н. М. Лохматова

*Вищий державний навчальний заклад України “Українська медична стоматологічна академія”,
м. Полтава*

EDUCATIONAL ACTIVITY AT HSEE OF UKRAINE “UKRAINIAN MEDICAL STOMATOLOGICAL ACADEMY” IN CONDITION OF IMPLEMENTATION OF LAW OF UKRAINE “ON HIGHER EDUCATION”

V. M. Zhdan, V. M. Bobyrov, S. M. Bilash, N. M. Lohmatova

*Higher State Educational Establishment of Ukraine “Ukrainian Medical Stomatological Academy”,
Poltava*

У статті висвітлено роботу академії з реалізації Закону України “Про вищу освіту” і визначено перспективи та напрями подальшої роботи щодо оптимізації освітньої діяльності в умовах впровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) згідно зі стандартами вищої освіти.

The paper considers the activity of the Academy in relation to implementation of Law of Ukraine “On Higher Education” and defines the prospects and areas of further activities in reference to optimization of educational activity in conditions of implementation of the European credit transfer and accumulation system (ECTS) in compliance with the higher education standards.

Вступ. Основними завданнями вищого навчального закладу, передбаченими Законом України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. № 1556 (стаття 26), є провадження на високому рівні освітньої діяльності, що забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними спеціальностями. Центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти розробляються певні стандарти для освітньої діяльності, які становлять сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи (стаття 9). У свою чергу, сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти у межах кожної спеціальності становлять стандарт вищої освіти (стаття 10). Тому впровадження високого рівня освітньої діяльності вищу є першочерговим завданням на шляху забезпечення якісної освіти.

Основна частина. Освітня діяльність ВДНЗ України “Українська медична стоматологічна академія”

здійснюється згідно з принципами, визначеними статтею 32 Закону України “Про вищу освіту” і спрямована на вдосконалення якості підготовки спеціалістів, що забезпечить збереження і зміцнення здоров'я населення та задовольнить об'єктивні потреби в гідній медичній допомозі. Нині відповідно до ліцензії, виданої на підставі рішення акредитаційної комісії від 03.06.2014 р., академія працює за двома напрямками: 1201 “Медицина” та 1202 “Фармація” і готує фахівців за спеціальностями “Лікувальна справа”, “Педіатрія”, “Стоматологія”. Протягом 2014 р. підготовлено комплект документів щодо відповідності надання освітніх послуг ВДНЗ України “Українська медична стоматологічна академія” вимогам Державного стандарту ДСТУ ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008, IDT) і отримано відповідний сертифікат Українського органу сертифікації систем менеджменту якості.

Освітній процес, який являє собою інтелектуальну, творчу діяльність у галузі вищої освіти, здійснює в академії потужний науково-педагогічний колектив, який працює на 53 кафедрах і складається зі 567 співробітників, із яких 91 особа – доктор наук, 82 – професори, 370 – кандидати наук, 199 – доценти. Колектив академії не стоїть на місці, постійно проводиться робота щодо підвищення кваліфікації науково-

© В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, С. М. Білаш, Н. М. Лохматова

педагогічних працівників. Це сприяє набуттю нових знань та досвіду щодо навчально-методичного забезпечення й упровадження новітніх технологій навчання, підняттю професіоналізму на новий якісний рівень.

Головною умовою Болонської системи є формування єдиного європейського освітнього простору, до якого долучилася Україна, і підвищення якості вищої медичної освіти, виведення її на рівень сучасних європейських стандартів [1]. На виконання стандартів європейської вищої школи та з метою поліпшення ергономічності роботи підрозділів академії 01.09.2014 р. створено відділ управління якістю освіти, моніторингу та ЄКТС.

Першочерговим у структурі освітньої діяльності вишу є навчально-методичне забезпечення навчального процесу. У цьому питанні академія займає активну позицію, особливо щодо підготовки фахівців. За спеціальністю “Стоматологія” на базі академії працює науково-методична лабораторія з питань підготовки стоматологів, створена МОЗ України з метою вдосконалення змісту ступеневої освіти, 11 кафедр стоматологічного профілю є опорними з 13 дисциплін. Результатом цієї роботи стали участь у створенні навчального плану додипломної підготовки лікарів освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” за спеціальністю 7.110106 “Стоматологія”, навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста кваліфікації “Лікар-стоматолог” за спеціальністю 7.12010005 “Стоматологія”, які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, 16 типових навчальних програм, розробка рекомендації (зразок) щодо заповнення додатка до диплома про вищу освіту (Diploma supplement) випускників спеціальності “Стоматологія”.

Для якісного забезпечення знань необхідними є джерела інформації, сучасна актуальна навчальна і наукова література. На даний час фонд бібліотеки академії становить 391 714 примірників, за 2014 рік він збільшився на 1884 одиниці. Бібліотечна комп'ютерна база складається з 42 комп'ютерів, діють Wi-Fi, он-лайн “Електронний каталог”, електронна доставка документів, служба “віртуальна довідка”, віртуальні книжкові виставки.

В академії значна увага відводиться видавничій діяльності. Лише у 2014 році було видано 6 підручників, 120 навчальних, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій і вказівок – 13, монографій – 4, типових навчальних програм – 8. Заслуговує на увагу навчальний посібник “Фармакотерапія в стоматології”, виданий у 2014 році. Авторам

було поставлено за мету розширення в майбутніх стоматологів знань із фармакотерапії, розвиток у них клінічного мислення та вмінь упевненого використання ліків [2].

Прагнення викладачів досягти найкращих результатів у реалізації теоретичних і практичних освітніх, розвивальних і виховних завдань полягає у застосуванні новітніх педагогічних підходів. Особлива увага у формуванні майбутнього лікаря приділяється практичній підготовці, відпрацюванню навичок із використанням сучасних технологій в лабораторії, діагностичному та фізіотерапевтичному кабінетах, на базі медичних закладів із функціонуючими сучасно обладнаними відділеннями, біля крісла хворого тощо. Контроль якості опанування практичних навичок можливо проводити під час лікування пацієнтів, а також за допомогою комп'ютерних віртуальних технологій [3].

З метою вдосконалення практичної підготовки в академії були створені та активно функціонують 7 навчально-тренінгових центрів: навчально-виробничий тренінговий центр з опанування практичних навичок із невідкладної допомоги, навчально-методичний центр із первинної реанімації новонароджених, навчально-практичний тренінговий центр сучасних технологій перинатальної медицини, центр практичної підготовки з акушерства і гінекології, центр практичної підготовки з опанування хірургічних навичок, навчально-практичний центр з опанування практичних навичок зі стоматології, навчально-практичний центр з опанування практичних навичок зі стоматології в дітей. Вище визначені центри займають площу в 525 кв. м і одночасно можуть розмістити до 200 осіб.

З метою підвищення якості підготовки лікарів первинної ланки на базі кафедри сімейної медицини і терапії ВДНЗУ “УМСА” та амбулаторії № 1 КЗ “Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2”, а також Степнянської амбулаторії ЗПСМ центру ЗПСМ Полтавського району було створено навчально-практичний центр сімейної медицини, на базі якого регулярно проходять навчання й удосконалюють навички студенти, лікарі-інтерни та лікарі-курсанти з фаху “Загальна практика – сімейна медицина” і курсанти з фаху “Терапія”.

Міська база навчально-практичного центру складається з двох підрозділів – мультидисциплінарної та методично-консультативної лабораторії. Умови мультидисциплінарної лабораторії максимально наближені до стандартів оснащення амбулаторії ЗПСМ згідно з Табелем оснащення, затвердженим наказом МОЗ № 132 від 23.02.2012 р., там функціонує обладнання для відпрацювання практичних навичок, передбаче-

них типовою навчальною програмою і планом МОЗ України. Теоретичним і методичним забезпеченням опанування навичок, необхідних сімейним лікарям, займається методично-консультативна лабораторія, яка має лекційну залу з мультимедійним оснащенням, власну бібліотеку методичної літератури та сучасне комп'ютерне обладнання. Навчання лікарів в умовах навчально-практичного центру дає змогу вдосконалити та реалізувати набуті теоретичні знання і практичні навички та безпосередньо ознайомитись зі специфікою роботи сімейного лікаря у первинній ланці охорони здоров'я [3, 4].

На сьогодні широке застосування інформаційних технологій (програмоване навчання, експертні системи, мультимедіа, імітаційне моделювання, предметні комп'ютерні практичні заняття) є необхідним і таким, що сприяє підвищенню пізнавального інтересу та творчої активності студентів, дозволяє реалізувати особистісний підхід і поетапне засвоєння знань, умінь і практичних навичок. Комплексне і систематичне використання сучасної комп'ютерної техніки (на балансі академії налічується 626 комп'ютерів (у т. ч. 20 комп'ютерних класів), 279 одиниць копіювальної техніки) і мультимедійних технологій на лекціях, практичних заняттях не лише сприяє підвищенню рівня знань студентів, але й розширює світогляд, збагачує студентів і викладачів новими знаннями для опанування нових методів лікування та діагностики (комп'ютерна томографія, рентгенодіагностика, комп'ютерна лазерна фізіографія та ін.).

Задля забезпечення навчального процесу та діяльності структурних підрозділів академії протягом 2014 року було зосереджено увагу на технічній складовій інформаційної системи, зокрема на модернізації локальної мережі. Роботу мережі академії контролюють сучасний сервер на базі операційної системи “FreeBSD”, вісім керованих світів (“D-Link DGS-3200” і “D-Link DGS-3627G”) і роутери “MikroTik” (RB1100). Для надання доступу та чіткої роботи в мережі Інтернет забезпечено роботу трьох швидкісних пакетів (10 МБіт/с, 50 МБіт/с, 80 МБіт/с). Контроль працівниками підрозділу за роботою мережі здійснюється за допомогою розробленого програмного моніторингу комп'ютерних систем і мереж із відкритим кодом “Nagios” і “WinBox”.

З метою покращення роботи й можливості отримання інформації з мережі “Інтернет” для студентів і професорсько-викладацького складу організовано та постійно вдосконалюється бездротовий зв'язок (Wi-Fi), що покриває площі навчальних та адміністративних корпусів академії, бібліотеки та гуртожитків.

У 2014 році активно впроваджувалися технології відео-конференц-зв'язку (програмні комплекси “Lynk 2010”, “Tru Conf”, “POLYCOM” QDX-6000). Це дало змогу успішно забезпечити проведення 16 дистанційних заходів з МОЗ України, медичними вишами України, структурними підрозділами академії.

Науково-дослідна та інноваційна робота студентів визнаються одними з головних аспектів формування особистості фахівця високої кваліфікації та майбутнього вченого, слугують потужним засобом селективного відбору кадрів для підготовки молодих учених і збереження наукових шкіл. Тому в академії велика увага приділяється залученню до науково-дослідної і науково-практичної роботи обдарованої студентської молоді. Науково-дослідна робота проводиться науково-педагогічними працівниками кафедр відповідно до їх спеціалізації та організовується в рамках Студентського наукового товариства в студентських наукових гуртках на теоретичних і клінічних кафедрах.

Відповідно до статті 54 Закону України “Про вищу освіту”, статті 39 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” і з метою виявлення та підтримки обдарованої студентської молоді, створення умов для її творчого зростання, активізації науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах, науково-методичного забезпечення системи вищої освіти 3–14 лютого 2014 р. на базі ВДНЗУ “Українська медична стоматологічна академія” був проведений I етап Всеукраїнської студентської олімпіади з 14 навчальних дисциплін, де 45 студентів стали переможцями. У II етапі студентської олімпіади взяли участь 19 студентів академії, 8 із них стали переможцями з таких навчальних дисциплін, як онкологія, латинська мова, акушерство та гінекологія, офтальмологія, фармакологія, з фаху “Стоматологія”. Також в академії щорічно проводиться конкурс наукових праць молодих учених, присвячений Дню науки. У 2014 р. на конкурс було представлено 37 наукових робіт. Загалом протягом 2014 року студенти академії брали участь у 3 Всеукраїнських і 3 Міжнародних студентських наукових конгресах, отримали низку винагород та дипломів.

Одним з основних завдань вищого навчального закладу є формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах (стаття 26 Закону України “Про вищу освіту”). У цьо-

му напрямку активно ведеться виховна робота академії. Так, наприклад, за минулий рік було проведено 104 заходи, присвячені знаменним подіям, національно-культурним традиціям, провідним вченим, політичним діячам, пам'ятним подіям закладу, 55 заходів волонтерського руху, 264 студенти стали призерами мистецьких і творчих конкурсів, змагань КВК міського та обласного рівнів, 34 студенти – призери спортивних змагань, олімпіад.

Чільне місце у програмі роботи академії займають питання екологічної освіти та екологічного виховання студентів-медиків. Згідно з навчальним планом підготовки фахівців медичного напрямку і з урахуванням регіональних особливостей Полтавщини в лекційному курсі та на практичних заняттях із гігієни з екологією висвітлювалися питання біогеохімічних, епідеміологічних і санітарно-гігієнічних особливостей дії факторів довкілля (природних, кліматологічних, географічних, виробничих, соціальних) на організм різних груп населення. Співробітниками академії з участю студентів створено 2 відеофільми, присвячені проблемам збереження довкілля.

Задля популяризації вищої медичної освіти та підняття престижності професії лікаря здобутки в освітній діяльності академії широко представлені на радіо, телебаченні, міжнародних і національних виставках у галузі освіти. Протягом 2014 року академія взяла участь у 5-й Міжнародній виставці “Сучасні заклади освіти – 2014”, де була нагороджена дипломом за презентацію досягнень в інформаційній модернізації національної освіти, а також отримала диплом “Лідер науково-технічної діяльності”. За наполегливу органі-

заторську діяльність з інформаційного розвитку національної освіти почесними грамотами нагороджено ректора академії проф. В. М. Ждана першого проректора з науково-педагогічної роботи проф. В. М. Бобирьова. У номінації “Компетентнісний підхід в освітній діяльності вищої школи” в рамках 25-ї Міжнародної спеціалізованої виставки “Освіта та кар'єра – 2014” академія нагороджена Гран-прі виставки і дипломом. На Шостому Міжнародному форумі “Інноватика в сучасній освіті” академія нагороджена дипломом форуму і стала лауреатом I ступеня в номінації “Інновації в освітній діяльності вищого навчального закладу із забезпечення якості освіти”. У Міжнародній виставці “Освіта та кар'єра – День студента 2014”, яку проводила компанія “Український дім”, академія отримала Гран-прі та диплом у номінації “Розвиток студентського самоврядування у вищому навчальному закладі”. У рейтингу вищих навчальних закладів України у 2014 році “Топ 200 Україна” академія посіла 53 місце серед 200 найкращих вишів України.

Висновки. Колектив ВДНЗ “Українська медична стоматологічна академія” активно керується в освітній діяльності Законом України “Про вищу освіту”, дотримується основних його положень і відповідних принципів, використовує права, надані академії цим законом. І ця щоденна наполеглива робота відкриває нові перспективи й окреслює напрями подальшої кропіткої праці щодо оптимізації освітньої діяльності в умовах упровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) згідно зі стандартами вищої освіти.

Список літератури

1. Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя 4М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2004. – 112 с.
2. Сучасні технології навчання на курсі клінічної фармакології та клінічної імунології з алергологією на стоматологічному факультеті 4В. М. Бобирьов, Т. А. Петрова, Г. Ю. Островська [та ін.] 4Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2014. – С. 24–25.
3. Доценко В. І. Інформаційно-комп'ютерні технології як засіб підвищення ефективності навчально-пізнавальної

діяльності студентів 4В. І. Доценко, Ю. П. Ткаченко 4Інноваційні освітні технології у підготовці медичних кадрів. – Полтава, 2010. – С. 59–61.

4. Ярема Н. І. Роль навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги в підготовці студентів та інтернів до роботи в первинній ланці охорони здоров'я 4Н. І. Ярема 4Медична освіта. – 2013. – № 1. – С. 95–97.

5. Досвід впровадження новітніх інформаційних технологій у післядипломній підготовці лікарів в УМСА 4В. М. Ждан, Л. М. Шилкіна, В. Ю. Штомпель [та ін.] 4Сімейна медицина. – 2013. – № 4 (48). – С. 25–27.

Отримано 31.03.15